

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžo/32/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201982
Dátum vydania rozhodnutia: 12.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014201982.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a z členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Soni Langovej v právnej veci žalobcu: ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA JUDr. Peter Kerecman, s.r.o., Rázusova 1, 040 01 Košice, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Nám. slobody 12, Bratislava, IČO: 30 798 841, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 865/2010, ev. č. 583/12 zo dňa 20.02.2012, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/256/2014-115 zo dňa 07.04.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/256/2014-115 zo dňa 07.04.2016 m e n í tak, že žalobu z a m i e t a.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie žalovaného sp. zn. 865/2010, ev. č. 583/12 zo dňa 20.02.2012 v spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalovaného sp. zn. 865/2010, ev. č. 58/12 zo dňa 30. 12. 2011, podľa ustanovenia § 250j ods. 1 písm. a) O.s.p. (správne má byť ust. § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p.), vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie a žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania pozostávajúce zo súdneho poplatku. Krajský súd poukázal v odôvodnení svojho rozsudku na ustanovenia § 149 ods. 2 O.s.p., § 15, § 25 zákona číslo 327/2005 Z.z., § 14a, § 14e vyhlášky číslo 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Uviedol, že správny orgán nesprávne aplikoval ustanovenie § 15 ods. 2 zákona, keďže bolo zistené, že žalobca bol určený ako advokát ex offio podľa § 30 O.s.p., a teda mu patrí odmena za zastupovanie určená podľa § 10 v spojení s § 14 vyhlášky číslo 655/2004 Z.z., a to až do obdobia 01. 01. 2010. Po tomto období, po novelizácii § 149 ods. 2 O.s.p., môže žalovaný aplikovať § 14a a nasl. vyhlášky.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonom určenej lehote odvolanie, ktorým vyjadril nesúhlas s jeho právnym názorom. Uviedol, že právna úprava platná a účinná do 31. 12. 2009 dôsledne nerozlišovala prípady ustanovenia advokáta súdom a určenie advokáta centrom. Existovala dvojkolažnosť v procese priznávania trov právneho zastúpenia spočívajúca v tom, že ak bol advokát ustanovený za právneho zástupcu účastníka rozhodnutím súdu, súd o odmene rozhodoval do 31. 12. 2009 podľa § 149 ods. 2 O.s.p., v znení účinnom do 31. 12. 2009. Výška odmeny sa určovala podľa osobitného predpisu, vyhlášky číslo 655/2004 Z.z. bez odkazu na konkrétnu časť.

Zákonom číslo 495/2009 Z.z., ktorým došlo k zmene O.s.p., došlo okrem iného aj k novelizácii ustanovenia § 149 ods. 2 O.s.p. Zákonodarca novelizáciou účinnou od 01.01.2010 vylúčil dvojkolažnosť v odmeňovaní advokátov ustanovených súdom alebo centrom podľa zákona číslo 327/2005 Z.z. a o odmene má zásadne rozhodovať žalovaný postupom podľa § 15 zákona číslo 327/2005 Z.z. s odkazom na § 14a vyhlášky. Novelizáciou nedošlo len k zmene orgánu oprávneného rozhodovať o trovách právneho zastúpenia, ale aj mechanizmu rozhodovania o uplatnených nárokoch a vyplácania priznaných trov právneho zastúpenia. S ohľadom na absenciu prechodných ustanovení je potrebné aplikovať základnú zásadu procesného práva tým, že sa aplikuje procesnoprávna norma platná a účinná v čase rozhodovania.

Podľa jeho názoru, uvedené procesné normy platia pre advokátov ustanovených pred 01. 01. 2010 alebo aj po tomto dátume. Poukázal na rozhodovacia prax súdov a rozhodnutia riešiacie obdobnú problematiku. S ohľadom na judikované právne názory, stratili súdy právomoc rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia hradených z prostriedkov štátu dňom 01.01.2010 a žalovaný je povinný o náhrade trov právneho zastúpenia rozhodovať bez ohľadu na to, či bol advokát ustanovený pred 01.01.2010 alebo po uvedenom dni. Nárok žalobcu nie je nárokom hmotnoprávnym ale nárokom procesným, čo vyplýva aj z rozhodovacej praxe súdov. Nárok na odmenu nemožno považovať za pohľadávku, pretože výška odmeny a náhrad je známa až po právoplatnom rozhodnutí o trovách konania. Podľa jeho názoru, žalovaný mal vychádzať z právnych predpisov účinných v čase, kedy bol žalobca ustanovený ako advokát za právneho zástupcu účastníka konania.

Poukázal na ustanovenie § 24e zákona číslo 327/2005 Z.z. v znení účinnom od 01.01.2013, ktoré predmetnú nezrovnalosť vyriešilo. Z tohto ustanovenia je zrejmé, že žalovaný môže rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia podľa druhej časti druhej hlavy vyhlášky číslo 655/2004 Z.z. len za splnenia zákonom stanovených podmienok. Žalovaný rozhodol v súlade so zákonnou úpravou. Len za kumulatívneho splnenia zákonných podmienok je žalovaný oprávnený rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia súdom ustanoveného advokáta, podľa druhej časti druhej hlavy vyhlášky číslo 655/2004 Z.z., čo v danom prípade nenastalo.

Na základe uvedených dôvodov žiadal Najvyšší súd Slovenskej republiky, aby napadnutý rozsudok Krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Žalobca vo svojom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že rozsudok prvostupňového súdu je vecne správny, tento správne a úplne zistil skutkový stav, vykonal všetky potrebné dôkazy, vec správne právne posúdil a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil.

Napadnutými rozhodnutiami žalovaného bolo rozhodnuté o odmene žalobcu ako právneho zástupcu ustanoveného uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 15 C 394/01-271 zo dňa 29. 05. 2008 v spojení s opravným uznesením zo dňa 09. 06. 2008 na zastupovanie Ing. S. R. a K. R. v konaní

vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 15 C 394/01 tak, že žalovaný priznal žalobcovi paušálnu odmenu vo výške 388,79 €, podľa § 14a až 14c vyhlášky číslo 655/2004 Z.z. bez ohľadu na počet úkonov právnej služby vykonaných žalobcom.

Žalovaný vo svojom odvolaní bez uvedenia konkrétnych odvolacích dôvodov vyjadril nesúhlas s názorom súdu, pričom žalobca s jeho námietkami nesúhlasí. Tvrdenie žalovaného, že nárok na náhradu trov právneho zastúpenia je nárokom procesným, je založená na neprípustnom zamieňaní pojmu náhrada trov právneho zastúpenia a nárok advokáta na zaplatenie odmeny voči štátu, pričom uvedený rozdiel vyplýva už z rozlišovania povinnosti platiť trovy konania podľa § 140 O.s.p., od povinnosti nahradiť trovy konania podľa § 142 a nasl. O.s.p. Inštitút náhrady trov konania neovplyvňuje vznik nároku advokáta na odmenu za poskytnuté právne služby ale týka sa len povinnosti jedného účastníka konania nahradiť druhému účastníkovi trovy konania, ktoré mu vznikli vo vzťahu k právnenému zástupcovi, ktorému sa žiadna náhrada trov priamo nepriznáva. Právnu skutočnosťou, na základe ktorej vzniká advokátovi nárok na odmenu za poskytnuté služby je v prípade zmluvného poskytovania právnych služieb uzatvorenie zmluvy o právnej pomoci medzi advokátom a klientom a v prípade poskytovania právnych služieb ex offio vydanie rozhodnutia príslušného orgánu o ustanovenie advokáta za právneho zástupcu účastníka konania. Nárok advokáta ako ustanoveného právneho zástupcu vzniká už momentom jeho ustanovenia v rozsahu, v akom právne služby skutočne poskytne. Na uvedenej skutočnosti nemôže nič zmeniť okolnosť, že advokát bol ustanovený rozhodnutím súdu, keďže táto skutočnosť má vplyv len na to, že do vzťahu advokáta a klienta vstupuje štát, ktorý má povinnosť zaplatiť advokátovi odmenu namiesto klienta. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky číslo MCdo 86/2002, na ktorý poukázal žalovaný nemožno na daný prípad aplikovať, pretože prijatý právny záver sa týka rozhodovania súdu o nároku na náhradu trov konania účastníkom konania a nie nároku advokáta ako ustanoveného právneho zástupcu. Nárok advokáta ustanoveného súdom voči štátu je nárokom hmotnoprávnym a nárok na odmenu a jeho výška sa musí posudzovať podľa právneho stavu platného v čase vzniku tohto nároku. Žalobca bol za právneho zástupcu ustanovený súdom v roku 2008, prevažnú väčšinu úkonov vykonal pred 01.01.2010 a zmena právnej úpravy od 01.01.2010 znamenala vo vzťahu k žalobcovi len zmenu orgánu oprávneného rozhodovať o jeho nároku, avšak nemala vplyv na jeho obsah.

Ak žalovaný rozhodoval o odmene žalobcu podľa § 14 tarify, aplikoval nesprávny právny predpis, ako to skonštatoval súd. Ďalšie rozsudky krajských súdov, na ktoré poukázal žalovaný, neboli vydané v konaniach o správnej žalobe a ich predmetom nebolo posudzovanie správnosti postupu žalovaného, a teda nie sú aplikovateľné na danú vec.

Žalobca poukázal na názor vyjadrený v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II ÚS 519/2010-61 zo dňa 17. 3. 2010, podľa ktorého o odmene advokáta ustanoveného ešte súdom rozhoduje žalovaný, má byť určovaná podľa tretej hlavy druhej časti tarify. Povinnosťou žalovaného bolo aplikovať vo veci žalobcu druhú časť druhej hlavy tarify v súlade s ustanovením § 24e zákona číslo 328/2005 Z.z. a rozhodnúť o nároku žalobcu na odmenu podľa § 10 v spojení s § 14 tarify podľa počtu a druhu jednotlivých úkonov právnej služby.

Na základe uvedených dôvodov žiadal odvolací súd, aby rozsudok Krajského súdu v Bratislave potvrdil.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odvolacom konaní postupoval v zmysle ust. § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok), účinného od 1.7.2016, podľa ktorého sa odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona dokončia podľa doterajších predpisov, t.j. podľa zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (O.s.p.).

Odvolacie konanie v danom prípade začalo dorúčením odvolania žalovaného súdu, dňa 26.05.2016.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 250ja ods. 2 O.s.p., keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p.).

Podľa § 244 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú súdy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy. V správnom súdnictve preskúmajú súdy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Podľa § 247 ods. 1 a 2 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu. Pri rozhodnutí správneho orgánu vydaného v správnom konaní je predpokladom postupu podľa tejto hlavy, aby išlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov, ktoré sa preň pripúšťajú, nadobudlo právoplatnosť. Na vady konania pred správnym orgánom sa prihliada, len ak vzniknuté vady mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (250i ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p., odvolací súd rozhodnutie zruší, ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil, tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa § 250i ods. 1 O.s.p. pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Podľa § 30 O.s.p., účinného do 31.12.2009, účastníkovi u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Podľa § 149 ods. 2 O.s.p., účinného do 31.12.2009, ak ustanovený advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov povinný zaplatiť štátu náhradu hotových výdavkov advokáta a odmenu za zastupovanie. Výška tejto odmeny sa určí podľa ustanovení osobitného predpisu.

Podľa § 149 ods. 2 O.s.p., účinného od 01.01.2010, ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu (zákon č. 327/2005 Z.z. aj s odkazom na § 14a až 14e vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z.).

Podľa ust. § 15 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. v účinnom znení (do 31.12.2011), Centrum rozhodnutím podľa osobitného predpisu (zákon č. 71/1967 Zb o správnom konaní, správny poriadok) prizná advokátovi náhradu trov konania po skončení zastupovania na základe jeho vyčíslenia podľa osobitného predpisu (§ 14a až 14f vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), to neplatí v rozsahu, v ktorom súd priznal náhradu trov konania podľa odseku 1. Ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa, môže centrum priznať advokátovi čiastočnú alebo úplnú náhradu trov právneho zastúpenia bez ohľadu na to, či súd tomuto advokátovi priznal náhradu trov konania podľa odseku 1.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, v znení účinnom k 01.01.2010, na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 14a ods. 2 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. účinnej k 01.06.2009 (ďalej len vyhláška č. 655/2004 Z. z.), odmena je vo veciach upravených Občianskym zákonníkom 200,- €.

Podľa § 14a ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. rovnaká odmena ako v odseku 2 patrí advokátovi za zastupovanie v odvolacom konaní a dovolacom konaní.

Podľa § 14b ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ak je predmetom odvolania alebo dovolania len rozhodnutie o náhrade trov konania, o určení lehoty na plnenie, o predbežnej vykonateľnosti, o príslušenstve pohľadávky alebo rozhodnutie procesnej povahy, odmena je 50,- €.

Podľa § 14c vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ustanovenia § 14a a 14b sa nepoužijú, ak náhradu trov advokátovi priznáva súd ako zástupcovi určenému Centrom právnej pomoci.

Z administratívneho spisu súd zistil, že uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 15C 394/01-271 zo dňa 29.5.2008, súd ustanovil oprávneným osobám, žalobcu ako advokáta na ochranu ich práv a záujmov v konaní v právnej veci o uloženie povinnosti zdržať sa zabráneniu škôd na rodinnom dome. Poskytovanie právnych služieb oprávneným osobám skončilo uznesením Okresného súdu Košice II č. k. 15C 394/2001-511 zo dňa 26.8.2010, ktorým súd zastavil konanie, o trovách konania rozhodol s prihliadnutím na ust. § 146 ods. 2 O.s.p. dôvodiac tým, že konanie bolo zastavené zavinením navrhovateľov zastúpených žalobcom, pričom odporcom nepriznal náhradu trov konania, pretože si náhradu neuplatnili.

Dňa 02.11.2010 bolo prvostupňovému správne mu orgánu doručené vyúčtovanie žalobcu, ktorým si voči nemu uplatnil nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 1.783,96 €. Náhrada trov právneho zastúpenia podľa žalobcu pozostáva z:

prevzatie a príprava zastúpenia dňa máj 2008	87,53 €	ďalšia
porada s klientom zo dňa 13.6.2008	87,53 €	ďalšia porada s
klientom zo dňa 10.7.2008.....	87,53 €	vyjadrenie zo dňa
25.9.2008.....	87,53 €	účasť na pojednávaní
dňa 30.9.2008.....	87,53 €	ďalšia porada s klientom zo
dňa 6.10.2008	87,53 €	návrh na vykonanie znaleckého
dokazovania 7.10.2008.....	87,53 €	ďalšia porada s klientom
30.10.2008.....	87,53 €	
8 x režijný paušál 6,31 €.....	50,45 €	
19 % DPH.....	133,05 €	
Spolu podľa § 11 ods. 1 a § 13 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z.z. v znení do 31.12.2008 v sume	883,76 €.	

Vyjadrenie k znaleckému posudku dňa 24.7.2009.....	96,28 €
ďalšia porada s klientom dňa 22.10.2009.....	48,14 €

2 x režijný paušál po 6,95 €.....13,90 €
19 % DPH.....30,08 €
Spolu podľa § 11 ods. 1 a § 13 ods. 2 vyhl. č.. 655/2004 Z.z. v znení do 31.5.2010 v sume 188,40 €.

vyjadrenie k odbor. vyjadreniu zo dňa 20.1.2010..... 99,88 €
doplnenie vyjadrenia zo dňa 25.1.2010.....99,88 €
vyjadrenie k doplneniu odbor. vyjadrenia zo dňa 11.3.2010..... 99,88 €
vyjadrenie k doplneniu odbor. vyjadrenia zo dňa 26.4.2010..... 99,88 €
vyjadrenie zo dňa 17.5.2010.....99,88 €
5 x režijný paušál po 7,21 €.....36,05 €
19 % DPH.....101,74 €
Spolu podľa § 11 ods. 1 a § 13 ods. 2 vyhl. č.. 655/2004 Z.z. v znení do 31.5.2010 v sume 637,19 €.

Späťvzatie žaloby zo dňa 23.6.2010.....55,49 €
1 x režijný paušál 7,21 €..... 7,21 € 19 %
DPH.....11,91 €
Spolu podľa § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z.z. v znení od 1.6.2010 v sume 74,61 €.

Prvostupňový správny orgán rozhodnutím zo dňa 30.12.2011, sp. zn.: 865/2010, ev. č. 58/2012 priznal žalobcovi trovy v celkovej výške 388,79 €. Pri výpočte odmeny za právne zastupovanie postupoval podľa § 14a až 14f (tretia hlava, druhá časť) vyhlášky v znení účinnom do 31.05.2009, resp. § 14a až § 14c v znení po 01.06.2009 a skonštatoval, že žalobca si odmenu nesprávne vyúčtoval podľa druhej časti, druhej hlavy vyhlášky.

Proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu podal žalobca včas odvolanie, v ktorom namietal, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu nie je v súlade so zákonom.

Žalovaný preskúmal napadnuté rozhodnutie, odvolanie, celý spisový materiál, postup prvostupňového správneho orgánu a zistil, že rozhodnutie a postup prvostupňového správneho orgánu je v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z. a zákonom č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len správny poriadok), preto rozhodol podľa § 59 ods. 2 správneho poriadku. Pozmeňujúcim rozhodnutím č. 865/2010, ev. č. 583/12 zo dňa 20.02.2012 upravil len označenie žalobcu s tým že mu priznal 388,79 € titulom trov zastúpenia.

Odvolací súd v danej veci rozhodoval o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/256/2014 zo dňa 07.04.2016, ktorým súd na základe podanej žaloby zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku.

Predmetom súdneho prieskumu bolo rozhodnutie žalovaného č. 865/2010, ev. č. 583/12 zo dňa 20.02.2012.

Právna úprava účinná do 31.12.2009 rozlišovala prípady ustanovenia advokáta súdom a určenie advokáta centrom za súčasnej existencie tzv. „dvojkoľajnosti“ aj v procese priznávania trov právneho zastúpenia účastníka konania alebo oprávnenej osoby. Ak bol advokát za právneho zástupcu účastníka konania ustanovený rozhodnutím súdu a súd o odmene advokáta rozhodoval do 31.12.2009, súd pri stanovení výšky odmeny advokáta postupoval podľa § 149 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009, ktoré pri určovaní výšky odmeny odkazovalo na celú vyhlášku č. 655/2004 Z. z., teda bez odkazu na nejaké jej konkrétne ustanovenia.

Zákonom č. 495/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinným od 01.01.2010, došlo okrem iného aj k novelizácii ustanovenia § 149 ods. 2 O.s.p. Táto novela priniesla významný posun v procese odmeňovania advokátov poskytujúcich bezplatnú právnu pomoc osobám v materiálnej núdzi.

Súdy stratili právomoc rozhodovať o odmene advokáta ustanoveného súdom a táto právomoc prešla na Centrum právnej pomoci, ktoré o odmene rozhoduje postupom podľa § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. a podľa tretej hlavy druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Odvolací súd sa preto nestotožnil so záverom súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že vzhľadom na absenciu intertemporálnych ustanovení k zmenám v právnej úprave Občianskeho súdneho poriadku účinných od 01.01.2010 (zákon č. 495/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov) je potrebné vychádzať zo základných zásad teórie práva, podľa ktorých v procesnom práve sa aplikuje procesnoprávna norma účinná v čase rozhodovania. Táto zásada je zakotvená aj v § 355 O.s.p., podľa ktorého, ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon i pre konanie začaté pred jeho účinnosťou. Právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred účinnosťou tohto zákona, zostávajú zachované. Obdobnú úpravu aplikácie právneho predpisu obsahujú aj prechodné ustanovenia zákona č. 327/2005 Z.z.

K námietke žalobcu ohľadne neprípustnosti retroaktivity právnych noriem Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že nie každá retroaktivita je nezlučiteľná s princípmi, na ktorých je budovaný právny štát, pričom právny výklad pravej a nepravej retroaktivity je okrem iného obsiahnutý aj v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/56/2015 z 01.03.2016, na ktorý v tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje.

V rozsudku sp. zn. 4Sžo/56/2015 z 01.03.2016 vydanom v obdobnej veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol: „...advokátovi vzniká nárok na odmenu až po tom, ako bol právoplatne ustanovený alebo určený na zastupovanie účastníka konania, a samozrejme dňom, kedy došlo k vykonaniu prvého samotného úkonu v rámci poskytovania právnej služby v konaní, avšak až po právoplatnosti rozhodnutia o ustanovení. Zmena právnej úpravy týkajúca sa určenia orgánu, ktorý má právomoc priznávať nárok na bezplatnú právnu pomoc, resp. o výške tejto odmeny a spôsob rozhodovania a jej vyplácania môžu nasvedčovať tomu, že v tomto prípade sa jedná o nepravú spätnú účinnosť pravej normy (nepriamu retroaktivitu). Nepriama retroaktivita však v konečnom dôsledku nepôsobí do minulosti, pretože akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej úpravy a tento stav rieši až v čase účinnosti novej právnej úpravy.“

V zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. je pre rozhodovanie žalovaného rozhodujúce, či súd oprávnenej osobe, zastúpenej ustanoveným advokátom, priznal náhradu trov konania. V prípade, ak tejto osobe náhrada trov právneho zastúpenia nebola priznaná, advokátovi (pri splnení podmienok uvedených v citovanom ustanovení) prizná centrum odmenu za právne zastupovanie podľa § 14a a § 14b vyhlášky č. 655/2004 Z. z.

Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, novelou Občianskeho súdneho poriadku účinnou od 01.01.2010 súdy stratili právomoc rozhodovať o odmene advokáta ustanoveného súdom a táto právomoc prešla na Centrum právnej pomoci, ktoré o odmene rozhoduje postupom podľa § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. a podľa tretej hlavy druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z., na základe ktorej sa ustanovenému advokátovi za zastupovanie osoby v materiálnej núdzi priznáva paušálna odmena za konanie ako celok a nie odmena za jednotlivé úkony právnej služby podľa druhej hlavy druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Tento výklad zodpovedá odkazu k ust. § 149 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom od 01.01.2010, ktorý poukazuje na aplikáciu § 14a až 14e vyhl. č. 655/2004 Z.z. Od 01.01.2010 teda došlo k zmene orgánu, ktorý je oprávnený a povinný rozhodovať o uplatnených nárokoch na trovy právneho zastúpenia ustanovených alebo určených advokátov, ako aj k zmene mechanizmu rozhodovania o uplatnených nárokoch vo vzťahu k určeniu výšky odmeny. Žalobcovi bola odmena za zastupovanie priznaná v súlade s touto právnou úpravou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa nestotožnil s tvrdením, podľa ktorého právny vzťah uplatnenia trov právneho zastúpenia má hmotnoprávnu povahu. Nárok na náhradu trov právneho zastúpenia a jeho uplatnenie je nárokom procesným, pretože má základ v procesnom práve. Až na základe právoplatného

rozhodnutia o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia možno hovoriť o hmotnoprávnom nároku a v súvislosti s tým o pohľadávke. Až takáto pohľadávka má majetkovú hodnotu, a preto nie je opodstatnené ani poukazovanie na právo vlastníť a pokojne užívať majetok.

Uvedenými zmenami došlo k zjednoteniu rozhodovania o uplatnenej náhrade trov advokátov ustanovených za zástupcov z prostriedkov štátu a to bez ohľadu na to, či advokát bol za zástupcu ustanovený súdom podľa § 30 O.s.p. alebo určený Centrom právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z.

Až na základe § 24e zákona č. 327/2005 Z. z., účinného od 1.1.2013 sa rozšírila právomoc centra rozhodovať o nárokoch na trovy konania a trovy právneho zastúpenia advokátov vzniknutých pred 01.01.2010 v zmysle druhej hlavy, druhej časti vyhlášky. Z § 24e ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. je zrejmé, že centrum môže rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia advokáta podľa druhej hlavy, druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z. za splnenia zákonom stanovených podmienok a to, ak: 1. účastníkovi konania vznikol nárok na náhradu trov konania a 2. súd nerozhodol o náhrade trov právneho zastúpenia advokáta ustanoveného súdom do 31.12.2009, 3. advokáta odkázal na centrum 4. alebo nerozhodoval o tom vôbec napriek tomu, že advokát si riadne a včas uplatnil nárok na náhradu trov právneho zastúpenia v predmetnom konaní pred súdom. Ustanovenie § 137 O.s.p. obsahuje demonštratívny výpočet jednotlivých trov konania. Náhrada trov konania je širší pojem ako náhrada trov právneho zastúpenia. Nárok na náhradu trov konania vzniká účastníkovi občianskeho súdneho konania, ak bol vo veci úspešný a to na základe právoplatného rozhodnutia súdu o trovách konania. Uvedené ustanovenie preto nemožno aplikovať na prípady, keď súd oprávnenej osobe nárok na náhradu trov konania nepriznal. Teda len kumulatívnym splnením vyššie uvedených podmienok je centrum oprávnené rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia súdom ustanoveného advokáta podľa druhej hlavy, druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z. Vyššie uvedené len potvrdzuje, že centrum je oprávnené a povinné pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia advokáta postupovať (okrem výnimky zavedenej až od 1.1.2013, uvedenej v § 24e), len podľa tretej hlavy, druhej časti vyhlášky.

Z dôkazných prostriedkov obsiahnutých v predloženej spise je zrejmé, že účastníkom konania zastúpeným žalobcom, nebola v konaní priznaná náhrada trov konania proti žalovaným z dôvodu, že ich zavinením došlo k zastaveniu konania a preto neboli splnené zákonné predpoklady na postup žalovaného podľa druhej hlavy, druhej časti vyhlášky č. 655/2004 Z. z., ako sa toho domáhal žalobca.

Najvyšší súd Slovenskej republiky už rozhodoval v obdobných veciach, (uplatnené nároky na náhradu trov za právne zastúpenie advokátov, ustanovených súdom podľa § 30 O.s.p.) voči žalovanému, pričom zároveň vo svojej rozhodovacej činnosti neustále poukazuje na nutnosť dodržiavať zásadu právnej istoty (čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky), t. j., že v obdobných veciach je možné sa od predchádzajúceho rozhodnutia najvyššieho súdu meritorne odchyliť iba, ak sa podstatne zmenili skutkové okolnosti a právny základ pre vyhlásenie súdneho rozhodnutia. Navyše s princípom právnej istoty je tesne spojená kontinuita právnych názorov súdov na riešenie obdobných vecí. Z uvedeného dôvodu sa najvyšší súd aj v tejto veci prikláňa k právnym názorom vysloveným inými senátmi v obdobnej veci, a to prostredníctvom rozsudkov 4Sžo/56/2015, 2Sžo/36/2014, 8Sžo/72/2014, 2Sžo30/2014.

Na základe uvedených dôvodov sa odvolací súd s právnym názorom súdu prvého stupňa nestotožnil a odvolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/256/2014-115 zo dňa 7.4.2016 zmenil podľa § 220 O.s.p., pretože neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na zrušenie podľa § 219 alebo § 221 O.s.p.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že žalobcovi právo na náhradu trov konania nepriznal, keďže v konaní nebol úspešný. Žalovaný na náhradu trov konania nemá zo zákona nárok.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9

zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.